

Psalm 139:1-6

1 Van David, een psalm

- IEUE, U hebt mij onderzocht
En U kent mij;
- 2 U kent mijn zitten en mijn opstaan;
U onderscheidt mijn gedachten van ver.
- 3 Mijn pad en mijn slaapmat hebt U
uitgemeten
en voor al mijn wegen hebt U voorzie-
ningen getroffen;
- 4 want geen woord ligt op mijn tong –
zie, IEUE, U kent het geheel.
- 5 Van achter en van voren heeft U mij
stevig omvat en U legt op mij Uw handpalm.
- 6 Wonderbaarlijk is zulke kennis voor mij;
mij te boven gaande; ik kan er niet bij!

Een proeve van concordante vertaling a)

Psalm 139 leert ons twee lessen:

- IEUE kent ons door en door, in al onze daden en gedachten (vs.1-6);
- IEUE's geest is overal, het is onmogelijk ons daaraan te onttrekken (vs.7-16).

U kent door en door

De eerste les is het onderwerp van de verzen 1-6. In dit psalmgedeelte komen wij dan ook opvallend veel de stam *ido* voor 'kennen, weten' tegen, nl.: in de verzen 1,2,4 en 6. Dit spoort met de tekst van deze psalm in de Septuaginta ^{b)}, waar op dezelfde plaatsen steeds de stam **gnô** wordt aangetroffen.

Het gaat hier over IEUE's diepgaande alwetendheid. In de slotverzen grijpt David in de vorm van een bede terug op het begin van de psalm. In de volgende, hier niet vertaalde verzen snijdt David achtereenvolgens IEUE's alomtegenwoordigheid en Al's almacht aan. ^{c)}

Elk vers afzonderlijk

- In de grondtekst staat 'U kent' zonder 'mij'. Dat onderstreept hoe grondig IEUE ieder mens kent. Niet zoals wij mensen kennen, vaak alleen de buitenkant, maar grondig. Hij bezit deze kennis, doordat Hij bij ieder mens voortdurend nagaat hoe deze zich in zijn doen en laten uit en welke innerlijke overwegingen daarbij meespelen. Daarom kan Hanna in haar gebed ook zeggen: 'een kennende Al is IEUE'. ^{d)} De Schrift getuigt ook hier van het feit, dat IEUE's interesse voor de mens onbegrijpelijk diep gaat – in schrille tegenstelling tot de koude, hautaine en vaak zelfs vijandige houding, die de mens aan zijn afgoden toeschrijft! Bij Hem komen wij Zijn betrokkenheid en liefde voor de mens, voor ons tegen.
- De zinsnede 'mijn zitten en mijn opstaan' slaat op alle activiteiten, die het leven voor de mens met zich brengt. ^{e)} Het voor vertalers moeilijke woordje *do* komt alleen hier en in vers 17 voor. Uit de context in de verzen 2 en 17 en uit de vorm blijkt, dat het om een basaal kennen en weten gaat, om een 'gedachte', waarin de mens zijn wetenschap en mening neerlegt. De structuur van deze bij elkaar horende psalmregels, waarin de dichter graag twee nuances van één onderwerp naast elkaar plaatst, ondersteunt deze opvatting. ^{f)} In de eerste regel van dit vers gaat het om de kennis die IEUE heeft door de dagelijkse wandel van de mens gade te slaan. In de tweede regel gaat het om de kennis als het uitvloeisel van het menselijk denkvermogen. Beide soorten wetenschap hebben voor IEUE geen geheimen, ook al woont Hij op een

voor de mens ontoegankelijke plaats in de hemelen en onderscheidt Hij in dat opzicht een en ander 'van ver'.

3. Tussen het moment dat de mens met zitten en opstaan begint, 's morgens, na het wakker worden, en het ogenblik dat hij zich op bed uitstrekt om te slapen, 's avonds, ligt het pad uitgestrekt, dat de mens in zijn leven bewandelt. Dit alles is door IEUE 'uitgemeten'. Dit is de vertaling van het moeilijk te interpreteren woord, dat te maken heeft met 'uitstrekken'. 8) Het gaat hier om een bijzondere vorm ervan, vandaar 'uitmeten'. IEUE kent exact de weg, die de mens iedere dag gaat. Hij heeft daarvoor reeds de noodzakelijke voorzieningen getroffen. Niet voor niets zei het vlees geworden Woord: 'want God, onze Vader, weet waaraan jullie behoefte hebben vóór jullie het Hem vragen!' (Matthëus 6:8.)
4. Hier raakt de dichter een tere snaar: de harmonie en de discrepantie die kan bestaan tussen de woorden die wij overwegen – nog op onze tong liggen – en de woorden die uiteindelijk onze mond verlaten. IEUE kent de ware bedoeling van wat wij zeggen, ook al zouden wij onze gedachten daarin verhelen, juist omdat Hij ook onze diepste gedachten al kent. In dit verband zegt Hij door de mond van de profeet Jeremia: 'Ik, IEUE, onderzoek het hart!' (Jeremia 17:10) In het verlengde daarvan kan de apostel Paulus schrijven: 'de Heer kent de doorredeningen van de wijzen, dat zij ijdel zijn' (1 Korintiërs 3:20) Er ligt slechts één weg open, als ons iets beroert: de weg van het gebed naar God, onze Vader, Hem in alles dankende!
5. Het woord dat hier met 'heeft U mij stevig omvat' is vertaald, heeft een stam met de betekenis '(plat)drukken'. Daarop zijn verder van de grondbetekenis afstaande vertalingen zoals 'belegeren' en 'omsluiten' te herleiden. In ieder geval houdt IEUE ons stevig in een beschermende greep, zowel van achter – tegen wat ons achtervolgt – als van voren – tegen wat op ons afkomt. Iemand kan 'in de handpalm', in de greep zijn van zijn vijanden, van een booswicht, van zijn naaste. (Psalm 18:1, 71:4 en Spreuken 6:3) Maar hier stelt de psalmist duidelijk, dat hij in IEUE's greep is. 'U legt op mij Uw handpalm' betekent dan ook, dat God ons geheel onder Zijn beschermende controle heeft. Over het woord 'handpalm' is nog veel meer te zeggen. Het roept bijvoorbeeld herinneringen op aan Mozes, in wiens handpalm de slang weer in een staf veranderde, en die IEUE's hand op zijn gelaat heeft gevoeld, toen Diens heerlijkheid aan hem voorbijtrok. (Exodus 3:4 en 33:22)
6. De kennis die IEUE van ons heeft, waarin niets van ons doen en laten en niets van wat ons innerlijk beweegt voor Hem geheimen heeft, is voor onze beperkte geest niet te vatten en wekt enorme verwondering: 'Wonderbaarlijk is zulke kennis'. Jesaja zei al, dat IEUE de eonische Alueim is en dat Zijn verstand niet te onderzoeken is. (Jesaja 40:28) Dat is voor de mens veel te hoog gegrepen; hij kan er niet bij.

Afsluitend

Als u de structuur raadpleegt, ziet u, dat de verzen 1 en 23,24 spreken over IEUE's kennen.

Vers 23 luidt in een concordante vertaling:

23 Onderzoek mij, Al, en ken mijn hart; test mij en ken mijn zorgelijke gedachten!'

Geen groter troost dan weet te hebben van een God, Die een zeer ver reikende belangstelling voor ons heeft en ons daarom tot op iedere vezel onderzoekt en kent. Hij weet alles van onze momenten van vreugde en van lijden. Niemands bestaan passeert Hem onopgemerkt. Hoe hij daartoe in staat is, begrijpen wij niet. Wij kunnen ons er alleen hooglijk over verwonderen. De psalmist verlangt naar Gods intense aandacht en spreekt dat uit in de vorm van een gebed: 'Onderzoek mij, Plaatsers, en ken mijn hart ...' (Jesaja 40:28), opdat iedere onvolkomenheid aan het licht komt en gecorrigeerd kan worden.

Wanneer ons vele 'zorgelijke gedachten' overvallen, is de troost van Hem Die alles op zijn plaats zet, nabij. (Psalm 94:19) Dank zij de apostel Paulus en het unieke perspectief, dat wij via hem

mochten leren kennen, is voor ons nog minder reden om zorgelijke gedachten te hebben. Wij behoeven immers in geen ding bezorgd te zijn. (Filippenzen 4:5-7) Ons rest pure dankbaarheid!

Alfred E. Dekker

Noten

- a) De proeve van concordant vertalen is van de hand van Alfred E. Dekker. Ook het artikel - met uitzondering van een aantal toevoegingen - is van zijn hand.
- b) De Septuaginta is de Griekse vertaling van Tenach, het Oude Testament.
- c) In de psalm en het artikel treft u 'IEUE' en 'Al' aan, waar de N.B.G.-vertaling 'Here' heeft. 'IEUE' is de naam van God aangaande Zijn relatie tot de tijd: verleden, heden en toekomst. Vergelijk Openbaring 1:4, waar staat: 'Die is en Die was en Die komt'. 'Al' - in het Grieks vertaald met 'theos' - is de 'Plaatser'.
- d) 1 Samuël 2:3
- e) Vergelijk dit met de laatste woorden van Deuteronomium 6:7 'Wat Ik u heden gebied, zal in uw hart zijn, gij zult het uw kinderen inprenten en daarover spreken, wanneer gij in uw huis zit, wanneer gij onderweg zijt, wanneer gij nederligt en wanneer gij opstaat'.
- f) De tweede regel van het vers herhaalt de gedachte van de eerste regel. De woorden verschillen, maar de gedachte die wordt uitgedrukt is dezelfde.
- g) Volgens de meeste kenners is **zrth** een 'piëlvorm' van de stam **zrch**.